

כא ייכנה בית-ההסדר

מאת סופרנו בחדרה

כל העובר ברחוב-הראשי במרכז המר שבה (רחוב הנליל) יראה ערימות של אבני בנין עתיקות, גושי בטון ומגוף ענקי חופן אותם כדי להציאם אל מחוץ למרשבה במקום זה עמד בית הפועלים של הדרה בית שספג שמה ואבל, היה עד לדברי חנוך על הדרה לבתי, להקמת מפעלי יציאה בכל פינות המושבה, ראה עצרות עם המוניות. במקום זה יוקם בקרוב בית מידות יפה ומשובלל לנחיתת העובדים בו ולכלל הציבור במושבה.

בחרע"א הובילו אכרי הדרה אבנים לבנין בית הפועלים על מגרש שניתן לקרן הקיימת מאת ועד המושבה. המקום היה אז רחוק ממרכז המושבה, א.י. גולני - מראשוני המורים בחדרה - כתב אז ב"הפועל הצעיר": "אמנם דבר אחד יצא בקרוב לפועל, הוא בנין בית הפועלים, אבל גם מה שלטה עין רעה. את הבית שיכול היה להביא הרבה תועלת בונים מחוץ למושבה הרחק מבני אדם (ההדגשת במקור) מקום שפועל ילך לגור שם רק בשעת החתק, כשלא תהיה לו שום אפשרות למצוא חדר במושבה". - כשם שבניי ה"האך" ברחוב הנגורים היו מקום מגורים ראשון למייסדי חדרה, כן היו אז הפועלים. אח"כ שימשו בעל-בוביה בחי מוסדות ודירות, מגושי הבנין ברחוב בית הפועלים - הסואו והומה כיום מרוב חנו"ע - היו אז בטויעם אקליפטוסים, מה ושם ביצבו בתיים בודדים, בית הפועלים היה בנוי בצורת "הית" - בחצר גדול לו עץ ברזש בודד, האולם מלא תפקידים רבים, גם כמטבח פועלים, גם כמקום לא"סיפות ולריקודי חורף סוערות. בבנינים אלה נתקבלה החלטת ההיסטורית על עזיבת הדרה לאחר מאורעות 22-1921 כשהפך עלים הגנו על המושבה ואח"כ נאלצו להיאבק עם האכרים על מקום עבודה בפרדס לעובדי היהודי. כשהחזרו למושבה היתה "החצר" מבצר עזו למפעלי המושבה, בשנות המאורעות 39-1936 נתפסה החצר, על הבנינים והאולם שבה ע"י כוחות הכח הן, והמוסדות התפוררו וכל אחד חיפש לו פינה משלו. עם גמר המלחמה פונה שטח בית הפועלים אך בנינו כבר כורסמו ע"י שיני הזמן והחרס ואז צצה מחשבה בלבנות עסקני ההסתדרות לבנות בית חדיש שיתאם לצרכי הפועלים במושבה, עם גמר הש"ס עומד הרעיון לפני ביצועו, המשה מוסדות (מנוצת הפועלים, קופת מלוה, אגודת הצרכנים, סולל בונה, לשכת המס) יסדו חברה משותפת ויחד יקימו בנין מס' אר - בן שתי קומות - שיעמוד לרשות הציבור, תיגנת הנחת אבן הפינה נערכה ערב ראש השנה הש"ס, בעוד חודשים מספר יתנוסס לתפארה בית ההסתדרות בחדרה והחצר "המפורסמת" תהיה נחלת התי"ס שוריה, איהולי רבים הם: אותה הרוח החלוצית והאחוזה החברית ששררה בבית הפועלים הישן תשרור נא גם בחדרים היפים של הבית החדש.

יוצא נא עיון לתושבי חדרה

עם נטילת נציגי ההסתדרות על עצמם אחריות מעשית להנהלת המושבה, פנה כותב השורות האלה בתביעה, להוציא את פנימי לתושבים" ("דבר" מארס 1947) כדי להדק את הקשר עם הבוחרים ולהסביר להם את הנעשה וקשיי הפעולה, גם לש"מזע הצעות ותגובות, וחבל, שהצעת זו לא תוגשמה.

מספר התושבים גדל ותולך ומונה כעת אלפי בוגרים, בתי המושבה מפורקים על פני קילומטרים רבים, מפאת המרחקים הניכרים בין השכונות ומרכז המושבה, א' אפשר לכנס קהל רב לאסיפות הסברה, עם ההבה אזור השיפוט נוספו תושבים שלא היו מעורבים ומשורים בשאלות המנוצת המקומית, שיטת מטיה, בנין תקציבה ועוד, לרגל הבלי הגידול - בשנים סוערות אלה - נערמו קשיים מרובים בדרכי הפעולה של השלטון המקומי, משגה הובה עלינו - ודוקא עלינו - להגביר את פעולת ההס' ברה למען הדק יתר את הקשרים בין הצ' בור והנבחרים, העתון הישן המרכזי אינו יכול, מפאת קוצו היליעה, לתת מקום רב לבעיות מקומיות, ותפקיד העיון המקומי - שיצא בדפוס או בסטנסיל (אחת לחור דש) - להעלות את שאלות המושבה, דרכי פיתוחה, תפקידי המנוצת, הקשרים עם שלטונות המדינה, פרטיכילים מקוצרים בישיבות המליאה, הערות תושבים, דברי ביקורת וכן לפרסם את מעלותיה של המר שבה המשתרעת על אלפי דונמים, ורצונה לקלוט אלפי מתישבים חדשים.